Ч. 4. Чернівцї, недїля дня 5. (17.) сїчня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Учительска доля.

(Допись від учителя.)

„Кого боги зненавидїли, того зробили педаґоґом,“ каже латиньска пословиця. І справдї не лише в давних віках, як з сеї пословицї видко, була доля педаґоґів гірка, але й сегодня при кінци 19. столїтя она зовсїм не завидна. В остатних часах майже за багато займають ся ріжні люди учителями, одні з добрим а другі з злим наміром; тому чей не від річи буде, коли й один учитель, що з власного досьвіду знає втїхи й смутки свого стану, скаже також кілька слів про той свій стан.

В нас на Буковинї бути сельским учителем — то значить то само, що бути вічним нуждарем. О тім можна би писати цїлі книги, як би був на то час і як би то на що придало ся. Неодин учитель умів би оповісти дуже цікаві річи із свого житя, як би не був занятий від рана до ночи. А проте дещо про наше житє сказати треба. Звичайно має сельский учитель 80 до 200 шкільних дїтий, котрі учить у двох відділах. Одну дитину при вигідних обставинах плекати і вчити є трудна річ; але учити до 200 буковиньских селяньских дїтий — то справдї не забавка, а то тим більше, що найбільша кара, яку против лїнивих та пустих дїтий вільно ужити, є так зване „запиранє“ т. є. запиранє школяря і самого себе. Наші селяньскі дїти в кождім взглядї — з малимм виїмками — такі занедбані, що незнати, де зачинати. Як би ще родичі шкільних дїтий підпирали учителя в его мозольній роботї, то якось би було; тимчасом дїє ся противно. Селянин видить в учителю найгіршого ворога, що ему забирає пастуха, няньку, безплатного наймита від господарства, а до того ще „до кари пише“; тому коли тілько може ставити учителеви які перешкоди, або збитки робити, то ставить і робить. Нї на кім не сповняє ся так яскраво пословиця: „За моє жито, ще мене бито“, як на учителях.

Серед таких обставин учити так богато дїтий через найменше трийцять годин на тиждень в низькій, вузкій та нездоровій комнатї — то справдї тяжка мука, мука для тїла і душі. Але на сїм ще не кінчить ся учительска дїяльність. Учитель має що тижня поправити сотки зошитів, до чого і ночи не досипляє, має виповняти і посилати півмісячні, місячні, квартальні і річні викази та списи, писати шкільні урядові книжки, виробляти до повітових учительских конференций завдані теми і богато иньших урядових робіт робити в неурядових годинах. І ще не конець! Удїлюванє науки повторяючої, зручности і господарства забирає решту вільного часу і вимагає досить великого труду. В недїлю і сьвято рано мусить з шкільною молодїжю іти до церкви і сьпівати, а пополудни мусить або в місто їхати та харчу накупити і свої дїти в Чернівцях відвідати або іти на учительскі збори.

За сю роботу дістають учителї 3. кляси платнї всего на всего 400 зр., кажу чотириста левів!*)

Навіть при найправильнїйших відносинах — припадку слабости не рахуючи — не годен і найзручнїйший „рахмайстер“ сю суму так подїлити, аби учитель з родиною — а родина учителя, не знаю чи „Богу дякувати“ чи „пожаль ся Боже“ казати, звичайно дуже численна — міг від біди провадити „людске“ житє. Не маю наміру порівнувати вартість і скількість працї, платню та социяльне становище учителїв з другими станами, але мушу навести, що учитель стоїть найгірше у всїх взглядах. Про аванс не хочу й споминати, бо скоро один з нас діждав ся „достоїньства“ надучителя, то вже з сею гідностию і посивіє, бо се найвисший степень авансу. Правда, що є ще пятилїтні службові додатки по 50 зр., але такі додатки можуть дістати лише сталі учителї, що через пять років працювали з добрим успіхом. Отже не мусять дістати, так як урядники державні, ба й жандарі.

Не знаю, чим можна би оправдати таке мачошине поступованє против буковиньского учительства, що з самопожертвованем дає кождому сьвітло пізнаня в руки. Не знаю, чи може тому, що на Буковинї анальфабетів без числа і міри, чи тому, що ми в порівнаню з нашими товаришами в західних провінциях маємо в двоє, в троє тяжшу службу, чи тому, що гроший нема. Але на преміованє товару, коний, на зелїзницї та на Біг знає що гроші все находять ся, лише на підвисшенє учительскої платнї нїколи їх нема. Скрізь і завсїгди належим до тих, котрими помітують. Що року посилаємо наші просьби та жалоби і що року кладуть їх „ad acta“ з причини, що фонди вже дуже вичерпані.

Правда, зелїзницї тай ті другі заходи користні — того не перечу, але й школа відай так само, як не більше для селян користна. А коли учитель терпить, то і школа взглядно наука терпить. Жура о хлїб не дає розвинути ся ідеальним гадкам, яких наш стан потребує. А учитель, котрий поневолї боре ся против „жолудкових ідей,“ не годен похвалити ся великими успіхами. Коли-ж і може похвалити ся, як ми то в практицї бачимо, то се треба приписати нїчому иньшому, лише пожертвованю учителїв. Наші „приятелї“ кажуть, що наша платня вистарчає цїлком добре до житя на селї, де можна все дешево дістати. Се чиста іронїя, хто таке каже. На селї можна все дістати? Тай що тано? Прошу прийти та переконати ся! Ми були би вдоволені, як би все могли дістати за ті самі гроші, що в містї. Як хочеш купити молока, мусиш збігати пів села, — заким знайдеш селянку, котра не боїть ся, що еї „корову збавиш“ і продасть молока. Що она жадає, мусиш заплатити, бо на селї конкуренциї нема. А що найгірше, то селянка рахує собі, що не продала але вигоду зробила і від тебе жадає також вигоди. Мяса дістанеш лише тогди, як якась товарина на кров заслабне або ногу вломить та

*) Дістаєм ще від двох років 50 зр. дорожняного додатку.

---

2) **Людске щастє і суспільне питанє.**

(Після проф. д-ра Р. Шуберт-Сольдерна).

I. Щастє чоловіка взагалї.

(Дальше.)

Утїха змислова і духова.

На иньше питанє, чи дадуть ся між собою порівнати роди втїхи тої самої людини, — здавалось би — трудно відповісти. Хотїли найти ріжницю в родї поміж утїхою духовою а змисловою, обі—кажуть — не дадуть ся порівнати. Не входжу поки-що в то, чим они ріжнять ся, але коли то правда, що їх порівнати годї, то чоловік з зовсїм відмінними втїхами духовими і змисловими мусїв би немов розпасти ся на дві половини; одноцїлість чоловіка в его почутях а через те і в его дїлах пропала би і духові причини до утїхи не могли би перемогти змислових, чоловік не знав би, що між ними вибирати, дух чоловіка не мав би зі змислами нїчо до роботи, кождий чоловік складав би ся з двох істот, котрі у своїх змаганях цїлком розходились би; навіть годї би зрозуміти, чому в данім випадку при якімсь дїланю духова або змислова причина мала би взяти перевагу. Однак чоловік є у своїх думках, чутях і дїланю одноцїла істота — а вже з того виходить, що всї его чутя мусять дати ся з собою порівнати.

З чого складає ся втїха.

Як ріжнородні можуть бути причини до втїхи, так знов одна і та сама причина може у ріжних людий будити ріжнородну втїху, а то тому, що нїколи одна причина не впливає на чутє, тілько все в спілцї з иньшими, звязаними з нею; а ті звязані з собою причини суть як до чоловіка і его осьвіти ріжні. До того долучує ся ріжна вдача, після котрої одного вражає більше тон, другого краска, третього абстрактна думка. Так ріжнородним причинам з одного боку відповідають ріжнородні зворушеня з другого боку. Та безконечна ріжнородність утїшного житя буде нам ясна, коли подумаємо собі, як преріжно можуть лучити ся між собою прості причини втїхи: поодинокі краски, тони, смаки, запахи, дотики, постатї лучать ся на безчисленні способи, а відповідно до того може й кождий чоловік відчувати се також всїляко. Як він то всїляко може відчувати, ми бачимо то на давних і теперішних народах. Тому й не диво, що так трудно нам зробити когось щасливим; навіть здає ся, що головних основ до щастя трудно людям дати. І ми би не могли їх і придумати, як би давне і теперішне спільне житє не злучило людий в народи, а народи у вузші або ширші культурні громади, і як би спільні прикмети людского тїла і духа не дали спільної підстави до всего духового житя. А проте зовсїм не можливо поклясифікувати роди втїхи, скоро по одному схочемо до них брати ся. Кожду втїху можна назвати лише після того, з чого она складає ся. Коли ми не скажемо, через що та втїха є втїхою, то лишить ся пусте слово без значіня. Кождій утїсї надає характер і значінє лише еї зміст і на неї можуть мати вплив иньші роди утїхи лише своїм змістом. Отже коли ми кажемо, через що тїшимо ся, то тим самим кажемо, яка та втїха. Тому ми приневолені дїлити втїхи після ріжних змислів, так як їх естетика дїлить: втїха з красок тонів, запаху і т. п. Хоч і то правда, що подїл тих утїх нїколи не може вийти докладний, бо хоч ми і знаємо, з чого ті втїхи складають ся, але і то знаємо, що они мають вартість, як до часу; то що нас за молоду тїшить, не має для нас значіня в старости, або то, що нас тїшить в гаразді, (н. пр. танець), не може нас тїшити при похоронї; час має вплив на вартість утїхи, хоч зміст еї який був, такий і остав ся (танець все танцем).

Як утїхи зміняють ся.

З того, що доси сказано, виходить, що з одного боку втїха мусить дати ся мірити і порівнувати, бо инакше було би неможливе анї одноцїле, анї спільне дїланє; а з другого боку она як до чоловіка така ріжнородна і змінчива, що еї певно означити нїяк не можна. На око здає то суперечне, але так не є. Лише змісти утїх (причини, якість їх) не дають ся між собою порівнати, а сила їх дає ся порівнати. Але коли ми порівнуємо силу утїх, то до того потрібно, щоби ті втїхи були що-до якости однакові; не можна н. пр. тонів порівнувати що до їх сили зі смаком. За то знов можна порівнувати силу найріжнороднїйших що-до якости тонів, бо они все таки остають ся тонами. Так хоч би втїхи що-до якости були й дуже відмінні, в очи впадаючі, то таки можна порівнувати їх силу. Возьмім приклад: І найбільший почитатель Шевченка, коли голодний, знає, чи брати ся перше за пе-

K.K. ZEITUNGS-STEMPEL

хоче гинути. За ліпшим посилай до міста. Та що ту й казати більше — то й наповісти ся годі би, що за „красне та дешеве“ житє на селї.

Тепер подивім ся на наше социяльне житє. Учитель, як сказано, має звичайно численну родину, отже не може в своїй кузни — а наші школи з малими виїмками дуже саманають (подібні) на кузнї — від сьвіта замкнути ся та тужити над своєю нещасною долею і проклинати еї. Кажім, він як він, але его родина? Чим она се заслужила? Тому, що учительска? І червак тїшить ся своїм житем, лиш ти бідний учителю, не сьмієш!

Не сьмієш, бо се „Бук. Вѣдомостямъ“ не в смак. Зараз розтрублять по сьвітї (правда що їх сьвіт дуже маленький: кілька дяків та панотців тай вже), що учителї справляють „балї“ і Бог знає що. А хоть би й баль, то що? Листоносам, кельнерам, фірманам та капралям можна балї справляти? Офіцири та державні урядники, що також жиють з податків, справляють також балї та забави і не плачуть тодї з податниками. Навіть громадскі писарі, що жиють лише з громадских „умляґів,“ не плачуть над тим. В прочім учителї не плачені лиш з мужицких податків (§ 51 закона з 30-го сїчня 1873 ч. IX. 9)!

Жебрак сьміє за вижебрані гроші зробити собі веселий день взглядно ніч, а учитель повинен після гадки „Бук. Вѣд.“ за свої гірко заслужені гроші соромливо заперти ся в школї або мужикам при плачу секундувати. Але приглянмо ся тому плачеви близше. Плаче справдї мужик за видатками на школу? А коли й плаче, чи має причину до того? Жиди спроваджують „ребів“ з міста, платять їм найменше 1 зр. на місяць, дають їм харч та помешкане, а мужик, що платить 23 кр. від 1 зр. на рік — такий був в минувшім роцї податок шкільний — має за ті 23 кр. учителя, дістає субвенциї на будівлю шкіл, его дїти дістають науку повторну, науку зручности і господарки — все за 23 кр.! Але менше о ті напасти „Бук. Вѣд.“ — на них уже в „Буковинї“ була добра відповідь.

Лишає ся ще питане: З ким же може сельский учитель приставати! З ким товаришувати? З сьвященником? Дуже радо, але якось не йде, не лиш тому, що сьвященик себе геть-геть висше цїнить, як учителя, але й тому, що він дуже часто спиняє роботу учителя. Тому, любі товариші, основуймо учительскі товариства (там де їх ще нема), піддержуймо їх з всїх сил, бо они, лиш они наше пристановище! Сходїм ся як найчастїйше, радьмо над нашими справами і учім ся пильно, аби позаду не лишити ся і нашим ворогам не дати причини до зикиду, що ми належимо до „півпросьвічених.“ **К.**

ченю, чи за студіоване Шевченка. З того видно, що він ті зовсїм відмінні втїхи що-до їх сили вміє порівнати. Розуміє ся, кожда втїха, вже в найблизшій хвилї може свою силу втратити, або й противно, з великої немочи дійти до великої сили. В годину по обідї почитателеви Шевченка печеня вже и „не в голові“ — він бере ся знов за Шевченка; обі втїхи (з печенї і з Шевченка) поміняли ся своєю силою. Отже втїхи зміняють ся і що-до своєї якости і що-до сили, але в одній і тій самій хвилї дають ся з собою порівнати, бо в самій основі они все таки остають ся втїхами.

Від змісту залежить, яка є втїха, а від того знов залежить еї сила; однак ту якість і силу проте все — як бачимо — так трудно означити, що лише спільний історичний розвій, спільне виховане і однакі пережиті досьвіди дають деяку спромогу порівнати духове житє ріжних людий поміж собою. Лише тодї, коли не звертаємо уваги на зміст утїх, можна докладнїйше означити, як они мають ся до себе. Але тодї треба памятати, що на відносини утїх до себе має вплив час і місце, а властиво лише час, бо вкінци все одно чоловікови, де він утїхи зазнає, аби лиш то місце тої втїхи не спинило або не в пору прискорило.

Нїчо иньше, лише найбільше час дає їй значінє позитивне або неґативне. Смуток, коли перестане, викликує втїху — є називаю то неґативною втїхою; а позитивна втїха така, перед котрого смутку не було. Так само, коли втїха мине, може викликати смуток, т. є. неґативний смуток в противенстві до позитивного. Ті роди втїх я тепер коротко розберу.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 16-го сїчня 1897.

Спільний щедрий вечір відбуде ся в недїлю дня 17. сїчня в Комнатах „Народного Дому“. На сю сердечну, домашню забаву запрошує цїлу черновецку руску громаду — *комітет.*

Клеветник мітрофор. Підчас розправи буджетової ради державної прийшов до голосу і посол Цуркан. Нагорлавшись за румунїзаторскою висшою школою дївочою для прав. дївчат, в котрій після проєкту сего перекинчика мала би бути волоска мова викладова, а руска й нїмецка тільки предметами побічними, зійшов на краєвого інспектора шкільного і зажадав, щоби его сейчас усунено, бо він не вміє по волоски і по руски, а щоби на его місце поставити інспектором краєвим дир. Ісопескула, котрий уміє зовсїм докладно всї три (??) мови краєві, отже міг би без асистенциї (щоби без всякої перешкоди румунїзувати) другого інспектора-помічника займати сам місце краєвого інспектора шкільного на повне задоволене властий (румунїзаторских) і населеня (темного). Задля узасадненя сего свого так гарно придуманого проєкту румунїзаторского накинув ся Цуркан, (що став „доктором“ без всяких іспитів і учених праць, а лиш хиба за свою широку славу на поли „фінансовім,“) на інспектора Поповича, представляючи его п. мінїстрови неуком, гіршим від таких учених інспекторів шкільних, як Падуре і т. п. румунїзаторів. Але всечестнїйшому о. мітрофорови пригадало ся мабуть, що ся лож не придасть ся на нїчо, бо п. мінїстер просьвіти знає, кого сам іменував професором, отже відзначений мітрою достойник церковний повторив всю підлу клевету звістного Неделка з Терешан, за котру сей по триразовій пересправі судовій на підставі однодушного зізнаня всїх сьвідків зістав засуджений на 40 зр. кари грошевої або 10 днїв арешту. Сю денунциацию прикрасив достойний отчик ще тим, що згадав про потерпівшого невинно через інсп. П. учителя Кирстюка з Каменки, котрому по суперінспекциї комісиї з 4 інспекторів відмовлено пятилїтного додатку і того-ж Неделка, котрому краєва рада шкільна, (в нїй не засїдає інсп. П.) відмовила одноголосно 3 пятилїтні додатки, яких домагав ся Неделко аж тепер; бо думав, що по 15 лїтах пропадуть всї акти про его славну минувшість. Додав на остаток високопреподобний отець духовний, (він те-ж любитель процентів), ще одну видумку того-ж Неделка про інспекцию в одній школї, де дїти на інсп. П. мали ждати до 6 год. вечером, що тамошний учитель назвав в отвертій картї до Неделка клеветою. Всї отсї клевети сказані під покривкою посольскої нетикальности запечатав гідний мітрофор резолюциєю, котру президент палати не піддав навіть під голосоване, а дальшу промову Цуркана переривав загрозою, що відбере єму слово, коли не буде говорити до річи. Однак Цуркан вивчив ся був очевидно свою промову після „Gazet-и Buc.“ на память, то й мусїв перервати свою бесїду, котру навіть така „Buk. Post“ стидала ся подати в повній основі і то як раз, ті найпідлїйші клевети на інсп. П., котрий ворогам нашим стоїть найбільше на заваді в румунїзациї шкіл руских. На інсп. Вислужіла не нарікали румунїзатори, що не вміє краєвих мов; бо тодї рядив за его плечима шкільництвом Ісопескул, протектор Бошнядів, Жанковских, Тарасієвичів і т. н. перекинчиків. Ті часи, Богу дякувати, проминули, нинї Русини вже не нїмі, а дир. Ісопескул стане тодї інспектором краєвим для руских шкіл, як Цуркан — митрополитом Цуркановичом.

Колядники. На селї инакше з колядою, а в містї инакше. На селї зберуть ся господарскі дїти, по кількоро, тай їдуть за колядою, сьпівають гарні піснї, „віншують“ господарям, та звеселяють річне велике сьвято. Але в містї найчастїйше побачиш тих колядників, поубираних в паперові чака, з дїтьком і з жидом, вертепом і зьвіздою, як волочать ся від шинку до шинку. Що заробляють в порядних домах, куди їх часами кличуть для забави дїтий, пропють зараз в шинку. Часто повстають межи ними і бійки. Одна кумпанїя старає ся другій знищити мундури та вертепи і тогди приходить нераз до кровавих бійок. Кождий колядник має для того грубу палицю, а в потребі не вагає ся вхопити і за схований ніж або яке иньше остре оруже. А по найбільшій части ті колядники ще підростки, котрі не повинні би знати нї кровавої бійки нї горівки навіть з імени. Они є дїти убогих родичів, що зовсїм не занимають ся вихованєм своїх дїтий, а пускають їх самопас шукати собі занятя на улици. Що такі дїти роблять межи 8 а 14 роком житя? До школи не ходять, опіки жадної не мають, а промисл не бере їх ще до працї. Хиба лїтом заробляють при мулярцї, двигаючи по кілька цегол на руштованя. А впрочім цїлий той час дармують від рана до ночи, роблять збитки по улицях, шукають легкого заробку по торговицях, часто познакомлюють ся зі скінченими гільтаями, а майже завсїгди терплять голод, бруд і иньші недостатки. Чудом майже було би, колиб дитина, що росте через 5 — 6 лїт в таких обставинах, не набрала злих звичаїв і налогів, не наслухала ся найпідлїйших бесїд і засад, які тілько може придумати зіпсований людский розум. Єсть се, сказати-б, фабрика проступників всякого рода, зачавши на кишеневих злодїях, а скінчивши на кровожадних забіяках. Відповідна опіка і наука дїтий того рода, що от недавно волочили ся по колядї тут в Чернівцях, могла би дуже піднести стан моральний суспільности. В Парижи переконали ся на малолїтних переступниках, що як довго они росли в товаристві дозрілих злочинцїв, так зі 100 увільнених з вязницї малолїтків 80 з них допускало ся злочину по раз другий. Але коли публичне милосердіє заняло ся мололїтними переступниками, коли зачали їх учити і просьвічати, число тих, що вертали знов до вязницї зменьшило ся на 6%. Так отже милосерні Парижани наводять із сотки молодих переступників 74 на добру дорогу. Тож праця над такими „колядниками,“ що не цїлком ще такі зіпсуті, принесла би певно ще лїпші овочі.

Заява тов. „Січ“ у Відни, яку ми помістили вчера, доказала, що опозиціонїсти навіть не мали більшости на зборах тов. ім. Шевченка при ухвалї виповідженя друку „Дїла,“ бо як раз п. Ю. Бачиньский, против порученя Січовиків, рішив був справу своїм одним голосом. Як звісно, ухвала видїлу тов. ім. Шевченка перепала 40 голосами против 41.

В Рускій Молдавицї установило мінїстерство торговлї нову почту, що має полагоджувати всї звичайні почтові роботи і вести почтову касу ощадности. Нова почта буде раз на день получена з Ватрою Молдавицею, а коли начне ся урядоване, оголосять осібно в своїм часї.

Воздушний корабель винайшли в Сан-Франціско, коли можна вірити донесеням американьских часописий. Він має вид птаха і може порушати ся з вітром і против вітру. Рух крил і хвоста відбуває ся за помочию електричної машини, уміщеної в серединї того великаньского птаха. Корабель є довгий на 150 стіп. При першій пробі, яку він відбув був у Сан-Франціско лїтав корабель цїлий день і цїлу ніч, і вернув в то само місце, звідки вилетїв. Так отже воздушне судно не належить уже після тих вістий до неосягнених мрій, але є вже доконаною річию, котра тепер буде тілько видосконалити ся чим раз більше.

Новий лїк на сухоти винайшов др. Нїман в Берлинї. Сировицю лїчничу добуває Нїман з крови кіз, затроюваних попередно систематично через кілька місяцїв сухотничими бактериями (токсинами). Проби з новою антітуберкулїною на морских свинках видали користний результат. Тепер приступили берлиньскі лїкарі до проб на людях. Нова сировиця не викликує жадних побічних прикрих наслїдків, анї горячкової реакциї.

Др. Данило Кулик, конципієнт адвокатский в Стрию, знаменитий правник, про що сьвідчать єго статиї наукові, печатані в „часописи правничій,“ щирий патріот, вітворить в короткім часї канцелярию адвокатску в Вижниці на Буковині. Не сумніваємо ся, що др. Кулик зеднає собі на новім місци таку симпатию, якою оточувано єго в часї студий університеских у Відни, а дальше в часї побуту єго в Стрию.

Складки. На *Народний Дім* в Чернівцях зложили дальше: на „маланки“ черновецка громадка в торговлї п. Власюка 10 зр. 15 кр., Волод. Левіцкий, ц. к. нотар в Винниках коло Львова замісць новорічних карт 2 зр., так само Іля Лакуста учит. в Банківцях 1 зр., Ник. Спинул надучит. в Брідку 40 кр., Теоф. Гнїдий учит. поміч. в Брідку 20 кр., М. Григорович надуч. в Суховерхові 45 кр., Іван Синюк, учит. в Маморниці 50 кр.; Іля Прокопович надуч. в Старих Мамаївцях прислав 1 зр. з такою дописскою: „Через значні видатки на утримане моєї родини годї менї великими датками причинити ся до сплати і розширеня нашого „Народного Дому“, длятого постановляю собі на завсїгди що місяця по 1 коронї на тую цїль посилати. Панна О. П. рішила після своїх місячних доходів также що місяця по 1 коронї товариству „Народний Дім“ посилати. Коли-б так всї наші учителї патріоти пішли за нашим приміром, то таким чином вплинало би що місяця верх 200 корон на наш „Народний Дім“, і певно незабавом побачили-б ми єго таким, що перед другими могли-б ми ним повеличати ся“. Гарна се рада, тілько треба охоти; малими силами можна чуда доказати. На Народний Дім зложив ще п. побережник з Ревни Дмитро Кокоячук 50 кр. Разом зібрано в 1897 роцї на Народний Дім **35 зр. 72 кр.** Кромі того вступили в члени-основателї Народного Дому: п. господар з Вижних Ширівців Іван Бойко Миколаїв з вкладкою 50 зр., п. Григорій Никорович, надучитель в Кіцмани і п. М. Григорович, надучитель в Суховерхові. Аби їм лекше було сплатити вкладку, постановили собі ті два пп. надучителї сплачувати єї місячними ратами. — На *друкарню* прислав п. Ник. Спинул надучит. з Брідку 1 зр. і п. Д. Кокоячук з Ревни 60 кр. Спасибіг!

Терпеливість все переможе, говорив старий вуйко свому сестрінкови, терпеливостию можна до всего прийти, всего доконати...

— Таки нї, вуйку! От решетом води не переміряєш.

— Чому нї? Треба тілько зачекати, щоби она замерзла.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 16-го сїчня 1897 року.

Відень. Мінїстер рільництва гр. Ледебур відповідав на бесїду пос. Стефановича. Сю відповідь подамо в слїдуючім числї нашої ґазети. Пос. Стефанович відповідав зі своєї сторони мінїстрови.

Відень. Буковиньскій сойм має бути отворений разом з галицким дня 3 лютого.

Берлин. Нинї приїздить сюди австрийский мінїстер заграничних справ гр. Ґолуховский; на двірци повитає єго цїсар. Вечером відбуде ся обід в цїсарскій палатї, в котрім візьме удїл також канцлер кн. Гогенльоге.

Бомбай. Джума ширить ся дальше. Місто має бути замкнене войсковим кордоном, щоби не допустити рознесеня джуми.

Прага. Як довідують ся Nar. Listy, з стирийского сойму готові Словінцї знову виступити, бо клерикали не хотять згодити ся, щоби в видїлї краєвім засїдав Словінець.

3)

СЕСТРА ЮЛІЯ.

Списала

Анна Сторожівна.

(Дальше).

6.

Пристанки, 27-го жовтня.

Я, гадала, що то день, два; а то вже дві недїлї минуло від мого остатного листу. Та вже того, що я в тих двох недїлях пережила, не пережию і до смерти. Сила Божа і Єго сьв. воля, що я ще не скінчила, або бодай не одуріла! Де тому конець, де тому край, що у нас дїяло ся? Поратував мене, Господь, сьв. сповідею; як би не она, не була би-сь, Ганусю, вже читала листу від твоєї Юзї. А так, то ще напишу тобі за все, що то Господь милосерний зі мною зробив, та ще зробить, як Єго сьв. ласка. Бо я вже, Ганусю, вмирати не хочу, так як казала перед місиєю; ще менї час; я тепер хочу жити для Божої Матери. Хочу йти в закон Пречистої Діви Марії.

Але послухай від кінця, бо вже й нашого Василя нема. Умер таки на другий день, та й умер на моїх таки руках, але Божа Мати не хотїла видно взяти мене разом з ним. Я ще собі не заслужила. — Тілько чекай, нехай трохи виплачу ся, бо як за него згадаю, то таки на плач менї йде. Я таїла сама перед собою, що єго так люблю, але тепер вже таїти нема по що. І місіонар менї казав, що то не гріх за него нагадувати, щоби тілько до серця і до голови не припускати жадної гадки злої. Та менї не до злої гадки; я за єго душу що день молю ся до Матери Божої, та нагадую собі, який він був все чемний для мене. Ой, він був лїпший від мене і побожнїйший. Я се пізнала того самого дня, як він сам без мене покликав до себе отця духовного.

По сїй ночи, коли я до тебе остатний раз писала, зірвала ся я раненько, та чим скорше побігла до церкви. Я хотїла бути перша, щоби зараз висповідати ся та отця місіонара попросити до Василя. Але я вже прийшла не перша. Вже коло церкви чекав Василїв тато, з дяком. Тато Василїв був видно дуже сумний, а як побачив мене, так і сльози потекли єму з очий. „От моя невісточка молода!“ так сказав, і утер собі сльози, „до престолу з моїм Василем ще не пристала, а вже вдовою зістала.“ А я підійшла, та поцїлувала їх в руку, і питаю ся: „Чи Василеви, татусю, так зле?“ А й менї на плач зібрало ся. Василїв тато поцїлував мене в голову, та й каже: „Прийди, Юзю, хоч нинї, бо вже завтра не побачиш єго; а він бідненький тебе виглядає від трох недїль.“ І не міг дальше говорити. „Я прийшла, кажу, щоби отця місіонара просити до Василя зі сповідию.“ „Господь тобі заплатить, дитинко, за добре серце,“ каже тато Василїв, „видно, що ваші душі обі однакові, бо й Василь нинї досьвіта каже до мене: ідїть, тату, просїть отця місіонара, аби мене на смерть висповідали. От я й прийшов ще перед тобою, Юзю, може би ти разом з нами пішла.“— „Добре, татусю,“ кажу, та вже й була готова разом іти з ними. Але зараз прийшла менї до голови така гадка: Як він мене побачить з отцем духовним, то собі перебє сповідь. І я кажу до Василевого тата: „Нї, ви йдїть з отцем духовним, а я прийду, як Василь вже буде по сповіди. І так менї треба розгадати, що єму скажу, бо він хорий, аби єго не засмутити.“ А отець Василїв каже: „То нехай і так буде; йди хиба помоли ся за Василя в церкві, а я вже зажду аж отець місіонар надійдуть.“ Та я вже не виділа, коли они пішли до дому, бо тимчасом зачала ся наука, потім служба Божа, і знов друга наука. Вже й до сповіди не тиснула ся, бо хотїла у того самого отця сповідати ся, що ходив до Василя, а не знала, котрий ходив.

Аж по другій науцї хтось мене шарп за рукав. Дивлю ся, Василїв тато. „Ходи, кажуть, Юзю, бо Василеви гірше. Вже давно по сповіди і маслосьвятію.“ А менї так і дух заперло: що я скажу Василеви; але дїй ся Божа воля. Він по сповіди, гадаю, то буде Божі слова говорити, а я вже, як Бог дасть. Аж ось і отець місіонар, ті самі що були у Василя, надійшли з церкви. І пізнали Василевого тата: „Щож ваш син?“ питають. А тато кажуть: „Та от просить, щоби Юзя прийшла.“ — „А то сестра єго?“ питають знов отець духовний.“— „Та нї, кажуть Василїв тато. — „Родина?“ ще спитали отець місіонар. „Мала колись бути родина,“ відповіли тато, „але Господь іначе судив.“ І пустили ся їм сльози з очий, а й менї в очах стемнїло. Тогди отець духовний повідають: „Іди, йди, дитинко; тілько не плач а потїш Василя, що єму красша доля судила ся у Пана Бога. Він дуже хорий, стережи ся чим єго засмутити. Мати Божа нехай буде з тобою і з ним!“

Ми поцїловали в руку отця місіонара і пішли.

Як менї було на серци, коли я ввійшла в хату, вже не знаю. Василь лежав на столї лицем до стїни, знать молив ся, та не заздрів мене зразу. В хатї була єго мама і кілька жінок. Я сказала: „Слава Ісусу Христу,“ а він так і пізнав зараз мій голос.

— То ти прийшла, Юзю? — промовив тихо-тихо, і хотїв піднести голову. А мама єго в плач, жінки також, і менї серце защиміло. А Василїв тато взяв мене за руку і повів аж до постелї. Мама тимчасом підіймили єго голову на подушцї. А я так і впала коло постелї на колїна, тай не встримала ся, заголосила на всю хату. Тілько почула ще, як Василь тихонько сказав:

— Вийдїть, тату, і ви, мамко, трохи до другої хати, я би хотїв з Юзею сам поговорити.

І они вийшли; я чула як двері зачинили за собою, але не бачила, бо руками закрила я собі лице і очи і так ревне плакала, як по рідній Оленочцї. Аж він перший промовив:

— Юзю, не плач! — і взяв руками мої руки і хотїв відіймити менї їх від очий. А такі розпалені єго руки, як грань. Та я й не знала, що роблю. Обійму я ті ручки мого Василечка, зачну я їх цїлувати, а сльози так і ллють ся річками, а на душі так менї тяжко, так тяжко, як би хтось давив мене за груди. А слова добути годї; одно тілько вирвало ся менї крізь сльози:

— Василечку, Василечку, не кидай мене!

Була би я довго-довго так ті рученьки Василеві тримала, та єго бідненького здіймив кашель, а такий тяжкий, тяжкий — передсмертний.

— Юзю! — скрикнув він тихо, — потримай менї голову, бо я упаду. — А руками схопив ся за груди. Я так і скочила до подушки; хотїла подушку єму придати до головки, аби опер ся о неї, а він каже:

— Нї, Юзю, менї на твоїй руцї лекше буде. — І я єго обіймила одною рукою, а другою тримала хустинку від кашлю.

— То вже остатний раз, Юзю, — каже він тогди, тримаєш мою голову на своїй руцї: видиш, умираю. Я переказував від трох недїль за тобою, та я дякую тобі, щось нинї прийшла. Не гнїваєш ся на мене, Юзюню?

І знов той кашель зняв єго.

(Дальше буде).

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. мінїстерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім; також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (15—52)

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Banhofstrasse) ч. 26.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, біблїотек, студентів і приватних людий є повідомлене, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і яньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12,* другий вхід також від *улицї лелїевої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як оправлене книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінцїв, окрасу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, біблїотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

8—10 **Кобжиньский і Канюк.**

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Подвійна кримска муштарда!

Оферую свою знамениту, загально знану, сьвіжу подвійну муштарду; розсилаю і на пробу почтою в бочівках по 5 кільо за 2 зр. 40 кр., $2^3/_4$ кільо за 1 зр. 60 кр., 12 кільо за 5 зр.; 12 кільо за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

Krems, N.-Oesterreich. Schmelzgasse Nr. 215.

За якість ґарантую; коли не до вподоби приймаю назад. (2—2)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану біблїотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.